

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός θνύσσεται άμα δείξη πώς δὲ φοβάται τὴν ἀλήθειαν — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φωνήεντες τῆς κούρας. ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ΄.

ΒΟΗΘΗ, ΚΕΡΙΚΗ 21 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡ 1908

ΓΡΗΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝ ΗΡΙΩΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 310

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οί κοινότητες (συνέχεια).
 Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ. Τὰ τρία φίλια.
 Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στὸν Κάρο (συνέχεια).
 ΠΑΝΟΡΙΑ. Ἄπ' ὅσα γίνονται.
 Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικὴ—Τὸ κόκκινον ποικίμα.
 Ο ΝΟΥΜΑΣ. Ὁ «Δαός».
 ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ἀπὸ τὴν κλινικὴ τοῦ καθηγητῆ κ. Περ. Φωκᾶ.
 ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Νέα βιβλία — Ἐπιθεώρησις κοινωνικῶν καὶ νομικῶν ἐπιστημῶν.
 ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Τὸ χρυσὸ τ' ἄλογο.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς, Μελικέρτης, Θ. Κατραπάνης.
 ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο 'ΛΑΟΣ'

Νά, ὁ τίτλος τῆς καινούριας ἐφημερίδας μας πὸν βγαίνει ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε εἴκοσι μέρες στὴν Πόλη, βδομαδιάτικη, δωδεκάσελιδη, καὶ σὺν σῆμα τοῦ «Νουμᾶ» — τῆς ἐφημερίδας πὸν τὴ βγάξει ὁ Φωτιάδης, ὁ Σιώτης, ὁ Πανταζῆς καὶ οἱ ἄλλοι δημοτικιστὰδες τῆς Πόλης καὶ πὸν δὴν τὴ διευθύνει ὁ λεβεντόφυγος ἀνεργάτης μας Νίκος Γιαννῆς, πού' ἔχσε χροῖνα σὸ Παρίσι, ἀμὰ στὸν Ψυχάρι, μαθητῆς του καὶ γραμματικὸς του καὶ φίλος του — νῦν μὲ γερὴ μόρφωση, καὶ μὲ γενναία αἰσθηματία, φιλελεύθερα, ριζοσπαστικὰ, ἐργάτης ἀφροσωμένους τῆς Ἰδέας καὶ κήρυκας ἀκούρατος τῶ Νέων Ἰδεῶν, καθὼς καὶ τὸ ἀπόδειξε μὲ τὸ δρομικὸ του ἐκείνο ἄρθρο, τὸ σοσιαλιστικὸ, πὸν δημοσιεύθηκε τὸν περασμένον Γεννάριον σὸ «Νουμᾶ».

Ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνηση τοῦ Φωτιάδη καὶ τῶν ἄλλων ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, καὶ τοῦ Γιαννιοῦ ἡ παληκαριὰ καὶ ἡ ἱκανότη ἀπὸ τὴν ἄλλη, μᾶς δίνουν ἀπὸ τώρα τὴν ἐγγύθη πὸς ὁ «Δαός» δὴ πᾶνχει καὶ δὴ μεγαλοφυγεῖ καὶ σιγὰ καὶ μὲ τὸν καιρὸ δὴ γίνει τὸ πῶ λαμπρὸ στολίδι τοῦ ἀγῶνα μας. Πῶ ταυρασηνὴ καὶ πῶ μονασιμένη ἀνεργασία δὲ γίνεται καὶ οἱ δημοτικιστὰδες τῆς Πόλης βρήκανε σὸ πρόσωπον τοῦ Γιαννιοῦ τὸν ἄνθρωπον πὸν τοὺς χρειάζεται, τὸν ἄνθρωπον πὸν μπορεῖ νὰ δουλέψει γερὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ σ' ἕναν τέτιον ἀγῶνα.

Ἢ χιὰρὰ μὲς δὲν κρύβεται. Ὁ «Νουμᾶς» σὸν παποῦς, χιὰρεται καὶ μαμαρώνει ἀποχρώντας σήμερα ἀγγονάκια καὶ βλέποντας πὸς δὲν πῆγανε οἱ κόποι του χαμένοι καὶ πὸς ἀρχινᾶ

νὰ δίνει καρποῦς τὸ κουράγιον πὸν φύσῃε δὲ τὴν ἀμέσως ὕστερ' ἀπὸ τὰ Βαγγελικὰ βγήκε, μέσα στὴν Ἀθήνα, μοναχὸς του, δίχως συντρόφους καὶ δίχως βοηθοῦς, μόνους συντρόφους καὶ μόνους βοηθοῦς ἔχοντας τὴν Πίστη καὶ τὴ Θέληση, νὰ κηρύξει τὸ Βαγγέλιον τῆς Ἰδέας καὶ νὰ μαζώξει ὄλους τοὺς πιστοὺς γύρω του.

Σήμερα ὁ δρόμος καθαρῆστηκε κάπως βγήκανε ἀπὸ τὴ μέση μερικὲς πέτρες καὶ μερικὰ ἀγκάθια: τὸ ναιμενόμενον κουράγιον, ἔδωκε καὶ θέρειψε: ἡ ἄγια πεποίθησις γιὰ τὴ γλήγορη καὶ τελειωτικὴ νίκη δυνάμωσε μέσα στὴν ψυχὴ μας: καὶ ὄλοι πᾶ τὸν ἔξερουμε τὸ δρόμον πὸν δὴκολοῦνθῃσι ἡ Ἰδέα γιὰ νὰ φτάσει σὸ φωτεινὸ καὶ δοξασμένον λιμάνι τῆς.

Αὐτὸ τὸ δρόμον δὲν τὸν ἔδειξε ὁ «Νουμᾶς», δὲν ἀποκοιτᾶει νὰ πῆ πὸς τὸν ἔδειξε τὸν καθάριστον μοναχά: καὶ τὸ φωνάζει μὲ περηφάνεια του, καὶ τὸ θαρρεῖ μεγάλῳ αὐτὸ — κ' εἶναι ἀληθινὰ μεγάλο, νὰ φουξῆεις κουράγιον καὶ νὰ ριζώσεις πεποίθησις καὶ νὰ μαζώξεις ἀπὸ τὴ σιρότα τὰ κομάτια τῆς ἀστρομάτας Ἰδέας πὸν λέει καὶ ὁ Ποιητῆς. Καὶ γιὰ νὰ ξηγοῦμασσε, μιλώντας γιὰ «Νουμᾶ» δὲ μιλάμε γιὰ ἕνα ἄτομον, μιλάμε γιὰ τὸ σύνολον, μιλάμε γιὰ δὴ τὴν ἀργατιά τῆς Ἰδέας, ἀπὸ τὸν πῶ τρανὸ καὶ πῶ δοξασμένον ἴσαμε τὸν ἀφανέστερον καὶ ταπεινότερον, γιὰτὶ ὄλοι αὐτοὶ δουλέψανε, φέρνοντας ὁ ἕνας τὴ μαρμαροκόλιονα του καὶ ὁ ἄλλος τὸ λιθαράκι του, νὰ χιουστᾶ ὁ πρῶτος αὐτὸς ναὺς τῆς Ἰδέας, πὸν λέγεται «Νουμᾶς».

Ὁ δεύτερος ναὸς πὸν θάρχησιν νὰ χιτῆται ἀπὸ μεθᾶδιον πρέπει νᾶναι πῶ λαμπερὸς καὶ πῶ μεγαλόπρεπος. Τέτιον τὸν περιμένουμε καὶ τέτιος θᾶναι. Ὅχι μοναχὰ γιὰτὶ ὁ ἐργάτης πὸν καταπνύνονται τὸ χιτισμὸ του ἔχουνε σιβαρὰ βραχιόνια, ὄντας διαλεχτοὶ μέσα σιούς διαλεχτοῦς καὶ γενναῖοι μέσα σιούς γενναίους, μὰ καὶ γιὰτὶ ἀρχινώντας τὴ δουλιὰ τους δὴ βροῦν τὰ θεμέλια ἀνοιγμένα καὶ κουβαλημένες τὶς πέτρες καὶ τᾶλλα χρειάζουμενα ὄλικᾶ. Κ' εἶσι ἔχουνε νὰ δουλέψουνε μὲ πῶ ἄνεση μὰ καὶ σὲ πῶ πλατὸ σκέδιο. Καὶ τὸ ταπεινὸν ὀημοκλήσι πὸν πάσκει νὰ χιουστᾶ ὁ «Νουμᾶς», πρέπει νὰ βγεῖ, καὶ δὴ βγεῖ, ναὸς μεγαλόπρεπος ἀπὸ τὰ χεῖρια τους.

Καὶ τὸν μαμαρώνουμε τὸ ναὸ αὐτόνε ἀπὸ τώρα. Καὶ σὴ μεγάλη ἀνητὴ στιγμῇ, πὸν τὴ λογαριάζουμε γιὰ ἕναν καινούριον σταθμὸ τῆς Ἰδέας, ἀξίζει νὰ σᾶς ποῦμε καὶ τᾶλλον τὸ χαροῦμενον, πὸς σὲ ἄγο δὴ βγεῖ καὶ σὴ Χαννὴ τῆς Κρήτης ἐφημερίδα δημοτικὴ ἀπὸ τὸ Χριστουλάκι καὶ ἀπὸ τᾶλλα τὰ Κρητικὸπουλα πὸν

δουλεύουν πῶ σὸ μεγάλο πολιτικὸ καὶ μεγάλο κήρυκα τῆς Ἰδέας, τὸ Βενιζέλο.

Καὶ τὰγγονάκια τοῦ «Νουμᾶ» πληθαίνουνε. Κ' εἶσι σιγὰ σιγὰ, μὲ τὸ «Δαὸς» τῆς Πόλης καὶ μὲ τὸν «Ἐργάτην» τῆς Σμύρνης καὶ μὲ τὴν ἐφημερίδα πὸν δὴ βγεῖ σὴ Χαννὰ καὶ μὲ τὴν ἐφημερίδα πὸν δὴ βγάλεϊ δίχως ἄλλο καμὰ μὲρα ἡ φιλολογικὴ ποῦλια τοῦ Φωτῆλη στὴν Πόλη, καὶ μὲ δὴν τρεῖς ἄλλες βδομαδιάτικες ἐφημερίδες πὸν — δὲ γίνονται — δὴ βγοῦν ἀδριον μεθᾶδιον σ' ἄλλα μέρη τῆς λεύτερης καὶ τῆς δουλωμένης Ἑλλάδας, δὴ γουράσιν ἡ ἰδέα πὸς χρειάζεται μὰ ἐφημερίδα καθεμερὴν νὰ μιλήσει ἀνευθείας σὸ λαὸν, νὰ μιλεῖ σὴν ψυχὴ τοῦ Ἑθνοῦς, νὰ μορφώσῃ κοινὴ γνώμη καὶ νὰ φέρῃ μαζὶ μὲ τὴν ὀνειρευμένη εἰρηρικὴ ἐπιανάστασι καὶ τὸ θρίαμβον τῆς Ἰδέας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

Κύριε «Κριτικὸ τοῦ Νουμᾶ»,

Ἡ κριτικὴ Σας γιὰ τὰ «Τρία Φιλία» μὸν ἔκαμεν ἐντύπωση καὶ γιὰ τὴν αἰσθητικὴ ἀπόδοσι τοῦ μῦθου τοῦ ἔργου καὶ γιὰ κάποιαν ξεχωριστὴ καὶ ἀσυμβίβητον ἀγρότητα. Ἰσα-ἴσα γι' αὐτὸ θὲ ἤθελα νὰ σᾶς ἐβγάξω ἀπὸ μερικὲς παρενοήσεις, δικαιολογημένες ἴσως ἀπὸ τὴν τυχαία κακὴ ἐκτέλεσι στὴν πρώτη παράστασι ἡ καὶ ἀπὸ τὴν ἀτυχεσθητὴ ἐκείνη προκατάληψη πὸν δὴν ἀφήνει τὸν κριτικὸν νὰ δεχθῇ τὴν ἐπήριον τοῦ ἔργου, παρὰ τὸν κούβαλει καὶ αὐτὸν ἀπάνω σὴ σιχὴν ἀντίπαλον δημιουργὸν καὶ ἡθοποιὸν.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τὸ λυρισμὸ πὸν σᾶς φαίνεται πὸς ξεβγαίνει ἀπ' τὰ ὄρια τῆς θεατρικῆς Τέχνης, πὸς σκεπάζει τὸ εἶδος, συγχίζει τὴ μορφή καὶ παρᾶξει τὴν ἰσορροπία τοῦ σύνολου.

Τὸ ἔργον μὸν τὸ χαρακτηρίσα μοναχὸς μου γιὰ «τραγικὴ συνάτα». Αὐτὸ ἔφθανε γιὰ τὸ ἐνοήσων ἄνθρωποι σὸν κ' ἔσας, τὶ ἤθελα νὰ κάμω καὶ δὲν ἔμεινε παρὰ νὰ ἐξετάσετε ἐν τόκαμα ἀληθινὰ. Κατένα τραγοῦδι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παραπολύ τραγοῦδι, γιὰτὶ αὐτὸ λέτε στὴν κριτικὴ σας. Ἀλλὰ κάθε τραγοῦδι ἔχει μέσα του καὶ στοιχεῖα δραματικὰ. Αὐτὴ τὴ δραματικὴτητα τοῦ τραγοῦδιου τὴν ἀνέβασα ἐγὼ σὴ σκηνή. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τρία μέρη τῆς συνάτας μου (preludio-andante-finale) πὸν εἶναι αὐτοτελῆ, δηλ. μποροῦν νὰ παίζωνται καὶ μόνα τους, ἔχουν τὸ καθένα καὶ ἀπὸ ἕναν πῶρηνα δραματικὸν.